

Marianne
**CEDER
VALL**

**TALO KALLION
KATVEESSA**

MULLVALDSIN MURHAT

Suomentanut Riie Heikkilä

Helsingissä Kustannusosakeyhtiö Otava

Ruotsinkielinen alkuteos
Dit solen aldrig nå

Copyright © Marianne Cedervall 2017
Published by agreement with Grand Agency

Suomenkielinen laitos © Kustannusosakeyhtiö Otava 2024

ISBN 978-951-1-47902-4

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2024

Omistettu Sven-Erik Magnussonille

*”Vi var stjärnor, vi var bloss
en månskensnatt i Åmotsfors”*

Månskensnatt i Åmotsfors
Säveltänyt ”Plura” Jonsson, esittänyt Sven-Ingvars
vuonna 1996 ja Eldkvarn vuonna 2002.

Gotlanti

Marraskuu

Sadevesi valui noroina alas ikkunaruuutua pitkin. Tuuli ujelsi talon nurkissa. Parkkipaikalla autosta ulos astui nainen, joka juoksi sanomalehteä päänsä päällä pidellen vanhainkodin sisäänkäyntiä kohti. Jos joku olisi halunnut maalata maiseman, jossa olisi pelkkää harmaata, tämä päivä olisi ollut täydellinen sitä varten.

Ninni Weström astui pois ikkunan luota ja katseli ympärilleen huoneessa. Kaksi päivää siihen oli mennyt, mutta vihdoin harvalukuiset huonekalut, pieni suosikkikirjojen valikoima, rakkaimmat valokuvat ja muutamat lempiesineet olivat löytäneet paikkansa äidin uudessa asunnossa. Asunnosta tulisi äidin viimeinen. Ninni oli tyytyväinen. Äidin omaa mielipidettä asiasta ei enää saisi selville.

Kerstin Weström istui amerikkalaisessa keinutuolissaan ja seurasi katseellaan Ninnin touhua. Suurimman osan ajasta äiti oli tyytyväinen ja hyväntuulinen. Toisinaan hän pystyi jopa osallistumaan helppoihin askareisiin. Juuri nyt väsymys näytti ottaneet äidistä ylliotteen. Muutto Visbystä tänne oli ottanut voimille. Äiti oli joutunut lähtemään lapsuudenkodistaan, joka oli merkinnyt hänelle valtavasti koko pitkän elämän ajan. Olisi ehkä ollut suorastaan mahdoton ajatus, että hän tuosta vain olisi sopeutunut vanhainkodin aivan uuteen miljööseen.

Korkealla mäennyppylällä Visbyssä sijaitseva talo oli nyt siirtynyt Ninnin haltuun ja hoivaan. Kauniimpaa asuntoa ja työtilaa sai etsiä. Kun ikkunasta siinsi merinäköala, lehdille kelpaavien artikkeleiden kirjoittaminen sujuisi kuin tanssi.

Ninnin katse osui valokuva-albumiin, joka oli laitettu kirjahyllyn alimmalle hyllylle päiväkirjojen viereen. Hän kumartui alas, otti vanhimman albumin ja käänsi ensimmäisen sivun esiin. Neliskulmaisissa, ylivalottuneissa värivalokuvissa hymyili iloisia nuoria. Tuossa olivat hänen vanhempansa kuusikymmentäluvulla, tuossa oli kuvia opiskeluvuosista Uppsalassa, kavereista ja juhlista, mutta myös ahkerasta opiskelusta. Niitä seurasi kuvasarja yksinkertaisista häistä ja Ninnistä lastenvaunujen makuupussissa. Sivujen yläreunoissa oli vuosiluku, ja jokaisen kuvan alla teksti, josta ilmeni keitä kuvissa oli ja missä ne oli otettu. Toisinaan valokuvien väliin oli kynällä sutaistu kukkanen.

Ninni veti itselleen tuolin, istui alas ja näytti yhtä aukeamaa äidille.

”Sinusta on varmaan ollut ihanaa laittaa albumi näin hienoksi. Onpa hyvää työtä.”

Hän otti äidin kädestä kiinni ja antoi sen liukua lastenvaunukuvan luokse.

”Katso, kukas se siellä kurkistaa?”

”Se on Ninni”, äiti sanoi, ja hänen kasvonsa kirkastuivat.

”Aivan oikein. Siinä olen minä.”

Äiti pudisti päätään, ja iloinen katse muuttui nopeasti huolestuneeksi.

”Häntä näkee hädin tuskin koskaan nykyään”, äiti sanoi myrtynyt ilme kasvoillaan.

Äiti ei ollut enää vähään aikaan tunnistanut häntä. Ninnin oli ollut vaikea tottua siihen. Toki äiti oli pitkään ollut huonomaistinen, mutta Ninni ei olisi osannut kuvitella, että tilanne menisi näin pitkälle.

Ninni käänteli albumin sivuja eteenpäin. Äidistä ja isästä ei ollut enää yhtään otosta. Niiden sijaan albumissa oli muutama valokuva yksinkertaisesta arkusta, jonka kannella oli valkoisia liljoja.

Ninni ohitti sivut nopeasti ja jatkoi mukavampiin otoksiin rannalta. Kuvassa näkyi suloinen noin neljävuotias lapsi, joka hymyili onnellisena raahaten puhallettavaa krokotiilia hiekassa. Tuosta karmeasta muovisesta lelusta oli tullut hänelle rakas ystävä.

Samalla sivulla oli toinenkin kuva. Se oli otettu kauempaa. Kuvassa näkyi kahden pitkän punaisen talorivistön kulma ja nuotio. Nuotion äärellä istuskeli yksinkertaisilla penkeillä tuntematomia ihmisiä. Kuvan alla ei lukenut mitään.

Ninni muisti ihanan kesäloman rannalla. Hän oli saanut juosta vapaasti sisään ja ulos, hän oli saanut uida meressä ja istua nuotiolla, ja muiden lasten kanssa oli ollut valtavan hauskaa. Hän ei pitkään aikaan ollut muistellut sitä. Sitten hänen mieleensä pulpahti toinenkin muistikuva: he kulkevat maantietä pitkin matkalaukkujaan retuuttaen. On sydänyö, vaikka ulkona onkin valoisaa. Äiti etenee ripein askelin, Ninni pysyy hädin tuskin hänen perässään.

Kesäloma oli loppunut kuin seinään.

”Ei, ei, ei!”

”Äiti, mikä on?”

Kerstin tärisi ja käänsi katseensa pois.

”Äiti”, Ninni yritti uudelleen. Hän tarttui äidin käteen ja ojensi sitä kuvaa kohti. ”Muistatko tätä paikkaa?”

Kerstin työnsi albumia pois päin molemmin käsin, ja hänen poskelleen valui kyynel.

Ninni sulki albumin ja laski sen pois. Sitten hän sulki äidin kädet omiinsa.

”No niin, nyt se kuva on poissa. Ei katsella sitä enää.”

Mikseivät he koskaan olleet puhuneet asiasta? Oli päivänselvää, että lomalla oli tapahtunut jotakin vakavaa.

Hän katsoi uudestaan äidin uurteisia kasvoja. Kerstin oli sulkenut silmänsä. Ninni nousi ja työnsi albumin takaisin paikalleen

kirjahyllyyn. Hän silitti sormellaan päiväkirjojen rivistöä. Noissa lukemattomissa pikku kirjoissa oli kokonainen elämä. Löytyisikö vastaus sieltä? Ainakin niiden avulla voisi päästä alkuun. Ninnin olisi pakko ymmärtää paremmin, miksi hänen äitinsä oli järkyttynyt niin kovasti.

”Mitä sinä et halua kertoa?” hän kuiskasi. ”Millaista salaisuutta sinä oikein kannat sisälläsi?”

Mullvalds, Gotlanti

Puoli vuotta myöhemmin

1

Tiistaina 3. toukokuuta

Minne piruun hän oli matkalaukun laittanut? Tryggve Fridman, Mullvaldsin oma eläkkeelle jäänyt rikoskomisario, penkoi yhtä monista reilun kokoisista yläkerran komeroistaan. Siitä oli jo jokunen tovi, tai jokunen vuosikin, kun hän viimeksi oli matkustanut johonkin. Niinpä matkalaukun paikallistaminen ei sujunut ihan käden käänteessä. Ja sitä mukaa kun aikaa oli kulunut, komeroihin oli ilmestynyt uudenlaista roinaa. Hän siirsi joulukoriste-laatikkoa ja työnsi toisella jalallaan sivuun mattorullaa. Matto oli vieläkin pesulan pussissa, vaikka hän oli noutanut sen sieltä varmaan pari vuotta sitten. Hän kävi kyykkyyyn ja kurkisti kohtaan, jonka hän oli onnistunut raivaamaan tyhjäksi. Juuri siellä matkalaukku olikin, ja hän veti sen esiin.

Kun hän oli asettelemassa joulukoristeita ja mattorullaa takaisin paikoilleen, hänen katseensa osui ihan toisenlaiseen laatikkoon. Se oli neliskulmainen ja kooltaan hieman kenkälaatikkaa suurempi. Se oli suljettu naruin ja sidottu kiinni kunnan merimiessolmulla. Tryggve nosti laatikon ja kantoi sen ulos. Hän puhalsi laatikon päältä tomukerroksen ja luki nimilapun tekstin, vaikka tiesi kyllä varsin hyvin mitä sisällä oli. *Smissarve* –

ratkaisematon, lapussa luki hänen omalla käsialallaan. Kyseessä oli vanha tapaus, jonka hän oli siirtänyt sivuun ja lähestulkoon unohtanut, mikä ei ollut ollut hänen tarkoituksensa. Tryggve pyyhki nimilapusta pölyä. Hän muisti hyvin naisen, joka oli istunut hänen huoneessaan ja kertonut öisistä vierailuista. Käsistä, jotka olivat lupaa kysymättä löytäneet tiensä peiton alle ja yöpaidan sisään. Ja pikkutyöstä. Se oli ollut kaikkein vaikeinta.

Laatikko toisen käsivarren alla ja matkalaukku toisessa kädessä Tryggve laskeutui rappusia ja asteli keittiöön. Putte, hänen rottweilerinsa ja uskollinen aseenkantajansa, raahautui ylös korrinaan, löntysteli hänen luokseen nuuhkiakseen hajamielisesti matkalaukkuja ennen kuin palasi ihanaan laiskanlinnaansa.

Tryggve työnsi aamun lehden syrjään keittiönpöydältä tehdyn tilaa komerosta löytyneelle laatikolle. Sitten hän avasi solmut ja nosti kantta. Ylinnä, haalistuneiden kopiopaperiarkkien päällä, oli pieni musta muistikirja. Hän avasi kirjan ja luki muutamien nimistä. Mitä kaikki nuo ihmiset tänä päivänä puuhasivat? Osa heistä ei ehkä enää ollut edes elossa.

Portti kirskahti, ja talon ulkopuolella olevalta polulta kuului askelten rahinaa. Kumma ettei hän milloinkaan saanut aikaiseksi öljytä portin saranoita. Joka kerta kun hän itse astui portista, hän muisti asian, mutta heti kun hän pääsi sisään, asia oli jo unohtunut, piru vie. Hän nosti nopeasti kannen paikoilleen ja työnsi laatikon pöydän alle. Kuka ikinä tulija olikaan, tämän ei tarvitsisi nähdä vilaustakaan neljänkymmenen vuoden takaisista asiakirjoista.

Anki Karlsson, Tryggven hyvä ystävä ja naapuri jo parin vuoden ajalta, iski oveen rummun pärinää muistuttavan naputuksen ja astui sitten oma-aloitteisesti sisään. Nykyään Tryggve useimmiten ilahtui Ankin näkemisestä, mutta aikaisemmin tilanne oli toisinaan ollut erilainen. Alussa Tryggve oli ollut ärtynyt, tai

pikemminkin raivoissaan, kun Anki oli työntänyt nokkansa poliisin murhatutkintaan. Sitten Tryggven oli ollut pakko myöntää, että Ankista oli ollut enemmän hyötyä kuin haittaa. Anki vain ei käsittänyt, kuinka vaarallisiin tilanteisiin hän paha-aavistamattomasti saattoi heittäytyä. Toisinaan naisen viisastelu johti pahimmanlaatuisen uhkarohkeuteen, ja juuri sen takia Tryggve oli päättänyt olla vastustelematta häntä. Hänestä oli parempi vaihtoehto, että he olivat hyvissä väleissä. Hän ei halunnut, että Anki joutuisi vaikeuksiin yksin. Kaikesta huolimatta Tryggvehän oli heistä se, joka oli raakojen rikosten ratkomisen ammattilainen.

”Hyvää päivää, Tryggve”, Anki sanoi hymyillen. ”Jaahas, sitä valmistaudutaan jo matkaan, vai?”

Anki tuijotti Tryggven suurta pölyistä matkalaukkuja, joka alkoi heti näyttää kuluneelta ja vanhanaikaiselta. Se näytti suorastaan häpeävän siinä keskellä keittiön lattiaa. Tryggve raapi niskaansa ja viivytteli vastauksen kanssa. Putte pyöri Ankin jaloissa ja halusi tervehtiä.

”Pian”, hän sanoi hetken kuluttua. ”Onhan tässä vielä pari päivää, mutta eipä kai siitä haittakaan ole, että alkaa pakata hyvissä ajoin.”

”Lähdet juuri kun toukokuu olisi vehreimmillään”, Anki toteusi nyökäten kohti ikkunaa. ”Oletko jo päättänyt minnepäin lähdet?”

”Espanjaan, Andalusiaan”, hän vastasi. ”Näin ilmoituksen yhdestä asunnosta ja varasin sen heti. Vaikka toki olet oikeassa. Tyhmäähän tämä on matkustaa kevätetikoiden ja valkokuokojen luota. Mikään ei ole kauniimpaa kuin Gotlannin toukokuu.”

”Äh”, Anki sanoi. ”Tuleehan niitä keväitä. Olet sen arvoinen, että vihdoin vähän tuuletat itseäsi ja katselet maailmaa.”

Anki oli hetken hiljaa ja tarttui matkalaukun kahvaan. Hän nosti sen ilmaan ja tarkasteli sitä joka puolelta.

”Aiotko ihan oikeasti lähteä matkalle tämän kanssa?” hän kysyi lopulta ja laski laukun takaisin lattialle.

Ankin äänensävy ei ollut suoranaisesti ilkeä, lähinnä hän kuulosti yllättyneeltä. Tryggve tuijotti vanhaa laukkuaan ja ymmärsi toki mitä hänen ystävänsä tarkoitti mutta ei halunnut myöntää sitä. Varsinkaan Ankille.

”Onko siinä jotakin vikaa?” hän kysyi.

Äänensävy oli ehkä turhankin tönkeyä, mutta Anki nauroi iloisesti.

”Kuule”, tämä vastasi. ”Laukun laatu ei minun silmääni vaikuta mitenkään huonolta, mutta tulet olemaan Euroopan viimeinen ihminen, joka vielä kantaa matkalaukkuaan.”

”Kantaa? Mitä ihmeellistä siinä on? Kaikkihan nyt laukkujaan kantavat.”

”Tryggve”, Anki sanoi. ”Missä sinä oikein olet piileskellyt viime vuosikymmenet? Nykyään kaikki vetävät laukkuja perässään. Se on paljon yksinkertaisempaa ja siinä säästyy turhalta retuuttamiselta.”

Oli epäreilua, että Anki väitti, ettei hän olisi muka seurannut asioiden kehitystä. Tietenkin hän oli nähnyt ihmisillä vetolaukkuja, mutta ei kai hänen sen takia tarvinnut antautua virran vietäväksi ja hankkia itselleenkin sellaista.

”Käväise Hemsessä tai Visbyssä ostamassa pyörillä kulkeva laukku”, Anki jatkoi. ”Tai lainaa ihmeessä minun matkalaukkuani. On ihan turhaa uuvuttaa itseään enempää kuin on pakko.”

”Sinulla oli varmaan jotakin asiaakin”, Tryggve sanoi saadakseen yhtä pahaista vanhaa laukkua koskevan jaarittelun loppumaan. ”Haluatko muuten teetä?”

Hän istuutui samalle tuolille jolla oli istunut ennen Ankin tuloa ja viittilöi tätäkin istuutumaan. Anki otti tarjouksen vastaan,

ja Tryggve tarjoili teetä termoksesta, jonka oli valmistellut ennen kuin lähti yläkertaan penkomaan komeroita.

”Olet ihan oikeassa”, Anki sanoi. ”Oli minulla asiaa. Halusin vain kuulla, olitko onnistunut järjestämään jotain tallipaikkoja hepalleni ratsastusvaelluksen ajaksi. Sanoit taannoin että sinulla oli joku idea.”

Piru vie, hän oli täysin unohtanut luvanneensa auttaa Ankia tämän suunnitteleman ratsastusretken kanssa. No, varmastikaan vielä ei ollut liian myöhäistä.

”Aiotko todellakin lähteä niin pitkälle ratsastusretkelle ihan yksin?” hän kysyi ja näki silmissään, kuinka Anki harhailisi yksin Gotlannin metsissä. ”Vieläpä moneksi päiväksi?”

Anki hymyili.

”Niin, tuskin minä löydän ketään, joka näin lyhyellä varoitusajalla haluaisi lähteä mukaan. Mutta onhan minulla Austri seurana. Ja se on ihana kaveri. Käytän tilaisuutta hyväkseni nyt kun Osk on pohjoisessa kasvattajansa luona.”

”Jaahas, mitäs se siellä?” Tryggve kysyi. ”Aiotko myydä sen takaisin?”

”En, vaan Osk menee tapaamaan heidän oriaan. Jos minulla on tuuria, niillä kahdella söpöläisellä synkkaa, ja minä saan varsan”, Anki sanoi.

Tryggve oikaisi jalkojaan ja sattui potkaisemaan pöydän alle piilottamaansa laatikkoa. Ehkä Smissarve voisi tulla kyseeseen. Siellähän hänellä oli varsin mukiinmenevä määrä tuttavuuksia kirkon piirissä. Hän tunsi molemmat kirkonisännät ja kirkkoherran. Kirkonisännät hän oli tavannut monta kertaa koulutuspäivillä Visbyssä. Seurakunnan kirkkoherran Ulrika Trogenin kanssa hän puolestaan toisinaan pelasi shakkia. Muutama saarella asuva shakki-intoilija oli perustanut kerhon kirkon yhteyteen. Päiväretki Smissarveen olisi luultavasti sopivan pituinen Ankin ratsain

kuljettavaksi, ja luultavasti pappilan vanha talli olisi siedettävässä kunnossa yöpymistä ajatellen.

”Miten kauas ajattelit ratsastaa?” Tryggve kysyi. ”Ja mihin suuntaan?”

Anki joi siemauksen teetä ennen kuin vastasi.

”Joudun menemään sen mukaan, mistä minulle löytyy sijaa majatalossa”, Anki sanoi ja nauroi juhlalliselle raamatulliselle ilmaukselleen.

Tryggve nousi ottamaan keittiön pöydältä kännykän. Hän paineli siihen numeron ja meni olohuoneeseen puhumaan. Ei Ankin sentään koko puhelua tarvinnut kuulla.

Juteltuaan hetken mukavia Ulrika Trogenin kanssa hän palasi keittiöön, jossa Anki istui Gotlands Allehandaan uppoutuneena. Sitten nainen nosti katseensa lehdestä ja katsoi häntä.

”Menikö hyvin?”

”Hoidettu”, Tryggve sanoi. ”Jos siis sinulle sopii ratsastaa Smissarveen. Sinne on reilut kolme peninkulmaa, ehkä jopa kolme ja puoli. Voit jättää hevosen pappilan vanhaan tallirakennukseen. Kirkkoherra järjestää sinne heinää erään lähellä asuvan maanviljelijän välityksellä.”

”Loistavaa!” huudahti Anki. ”Sitten minun tarvitsee löytää majoitus enää itselleni. Ja niin, toki pitää keksiä vielä taukopaikka matkan varrelle.”

”Kaikkein hienointa on, että siinä pitäjässä on lomakylä”, kertoi Tryggve. ”Siellä on yksinkertainen ravintolakin keskellä peltoa. Olen kuullut että ravintolalla menee varsin hyvin, ja se on aukikin vuoden ympäri.”

”Ihanko totta?” kysyi Anki. ”Vaikka luultavasti siellä on pelkkää pizzaa ja tylsiä perussalaatteja. Ehkä parasta, että otan omat ruoat mukaan.”

Tryggve hymyili Ankin huolelle, joka oli ihan turha.

”Siinä olet väärässä. Heidän ruokansa on jotain sellaista aitoa ja maukasta texmexiä. Suoranainen ihme, että se tekee kauppansa keskellä ei mitään.”

Anki ojensi kätensä häntä kohti ja laski sen hänen käsivarrelleen.

”Kiitos kovasti. Todella kilttiä sinulta järjestää tämä kaikki.”

Tryggve huitaisi kädellään hänen kiitoksilleen.

”Jaa, eihän tuo ollut mitään. Toivottavasti kaikki menee hyvin ja ratsastusretki on mukava. Kunpa ei sataisi.”

Tryggvellä oli käynyt tuuri, kun hän oli onnistunut auttamaan Ankia lupauksensa mukaisesti vaikka olikin aluksi täysin unohtanut koko asian.

”Ja jos ratsastat rantaa pitkin, voit pitää tauon Hällingen rantaaniityllä. Tunnen siellä asuvan maanviljelijän, joka voi varmasti antaa sinulle sylillisen heinää jos tarvis. Soita hänelle ja sano minulta terveisiä. Siellä on vesipumppukin, sekä sinä että hevonen saatte vettä.”

”Sehän olisi mahtavaa”, sanoi Anki. ”Sillä tavalla pärjään mainiosti.”

”Milloin olet lähdessä?” Tryggve kysyi.

”Huomenna”, Anki vastasi. ”Helatorstaina pitäisi olla hieno ilma, joten ei kannata jäädä odottelemaan. Pitkä ratsastusvaellus vesisateessa ei ole kiva juttu.”

Tryggve kohotti kuppiaan ja siemaisi loput teestä.

”Niin, ja sitten vielä Puttesta”, Tryggve sanoi. ”Oletko edelleen ihan varma siitä, että haluat hoitaa sitä? Tilanne muuttui vähän kinkkiseksi, kun vakiohoitajalle tuli este.”

Tryggve siveli leukaansa. Kutitti. Hän ei ollut tänä aamuna ehtinyt ajaa partaansa.

”Niin, miten sinun ihanat naapurisi nyt jakselevat?” kysyi Anki. Kulmien väliin kohosi muutama huolirypyy.

”Mukiinmenevästi kaiketi”, Tryggve vastasi. ”Mutta he alkavat olla vanhoja, ja miehen aivohalvaus silloin pari viikkoa sitten pakottaa heidät ottamaan vähän rauhallisemmin ainakin jonkin aikaa. He eivät mitenkään jaksakaan tehdä reippaita lenkkejä koiran kanssa.”

Anki istui hetkisen hiljaa ja katseli heidän vierellään pöydän tuntumassa makaavaa Puttea. Tryggve tiesi, ettei hän aluksi oikein pitänyt koirasta, vaikka he nykyään olivat hyvät ystävät.

”Jos uskot minun selviytyvän”, Anki sanoi lopulta. ”Mutta asia on sinun vastuullasi. En ole mikään kokenut koiraihminen. Hevoset ovat ihan toinen juttu.”

”En keksi ketään parempaakaan”, Tryggve vastasi, kumartui alaspäin ja rapsutti silmäteräänsä korvien välistä. ”Vai mitä, Putte? Tulemme sinun luoksesi maanantaina iltapäivällä ennen kuin lähdän matkalle.”

Kun Anki oli lähtenyt kotiinpäin, Tryggve otti uudestaan esille laatikon ja tapauksen, joka oli sattunut kauan sitten Smissarvessa. Tapaukseen oli liittynyt epäily seksuaalisesta väkivaltarikoksesta, joka oli jäänyt selvittämättä. Tutkinta oli lopetettu. Yhtäkään epäiltyä ei pystytty yhdistämään rikokseen, vaikka Tryggve oli ollut varma tekijästä. Rikos oli vanhentunut aikoja sitten. Hän sormei ohuita arkkeja, joilta teksti oli suurimmaksi osaksi haa-listunut pois. Kopiokoneiden paperi oli 70-luvulla ollut huomattavasti huonolaatuisempaa kuin nykyään. Papereista ei saanut oikeastaan mitään selvää. Siitä huolimatta hän jätti ne paikoilleen, satoi narun laatikon ympärille ja kantoi sen yläkerran komeroon yhdessä surkean laukun kanssa. Päivä oli vasta alkamassa, joten hän ehtisi mainiosti käydä kaupungilla ostamassa uuden perässä vedettävän matkalaukun. Hän ei kuitenkaan hiiskahtaisikaan asiasta Anki Karlssonille.

2

Björn Jonsson sulki takanaan oven, jonka toisella puolella hän oli viettänyt tunnin. Hän seisoivat hetkisen ulkoportailla ja hytisi, vaikka toukokuun aurinko porotti armeliaasti. Hän veti vetoketjun papinkaulukseen saakka kiinni.

Talon sisällä vanhemmat olivat täysin lamaantuneita surusta. Björnillä ei ollut heille montakaan lohdun sanaa; hän oli vain parhaansa mukaan yrittänyt auttaa heitä suunnittelemaan hautajaisia. He olivat valinneet virsiä, ja Björn oli pyytänyt saada tietää lisää pojasta pystyäkseen pitämään arvokkaan hautajaispuheen. Isä ei aluksi sanonut mitään sellaista, mistä oli Björnille hyötyä. Äiti oli keittänyt kädet vapisten kahvia samalla kun Björn oli listannut heille ehdotuksiaan. *Maa on niin kaunis* loppuvirrekseksi, mutta mitä muuta? Oliko heillä mitään toiveita? Hiljaisuus. Miten olisi *Nyt pelko pois?* Ei reaktiota.

”*Kun on turva Jumalassa*”, mies sanoi yhtäkkiä.

”Mitä?” vaimo vastasi ja kääntyi äkisti miestään kohti kahvipannu kädessään. ”Mutta sehän on lasten virsi.”

Mies tuijotti vaimoa uhmakkaasti.

”Hänhän on meidän lapsemme. Tai oli. Siinähän on se yksi säkeistö, se riittää. Käyköön myöten taikka vastaan, eipä Isä hylkää lastaan...’ No, nyt on hylännyt. Hän on ottanut pojan meiltä pois.”

Tässä vaiheessa isän ääni ei ollut enää kantanut. Äiti oli nyhkäissyt, laskenut kahvipannun kädestään ja ottanut nenäliinan esiin. Björn oli tarkistanut muistiinpanoistaan mitä kaikkea hänen piti ottaa esille ja esittänyt muutaman kysymyksen pojasta, joka pari päivää sitten oli hirttäytynyt heinävintillä. Kuka poika oikein oli ollut? Mitä hän oli tehnyt mieluiten? Millainen hän oli koulussa, mitä hän teki vapaa-ajallaan? Björn ei saanut vanhemmista irti oikeastaan mitään muuta kuin että poika oli ollut kiltti ja kunnollinen, ja ettei tämä ollut osoittanut minkäänlaisia merkkejä syvästä masennuksesta tai sairaudesta.

Björn huokaisi raskaasti ja kokosi hetken itseään talon ulkoportailla. Ihmisen sisällä kytevä pimeys ei aina näkynyt ulospäin. Moni eli kaksoiselämää, sen Björn tiesi paremmin kuin hyvin.

Hän nappasi pyöränsä, jonka oli jättänyt nojaamaan surevien vanhempien tilan isomman ja pienemmän rakennuksen väliin kivimuuriin. Kirkkoherra Ulrika oli vinkannut hänelle, että polkupyörällä pääsisi kätevästi paikasta toiseen pitäjässä. Ulrika oli ehdottanut, että Björn ottaisi toisinaan seurakseen diakonin, joka kulki pyörällä lähes joka paikkaan. Aluksi Björn oli pohtinut, olisiko Raymond Dixén ollenkaan mielissään siitä, että hän kulkisi koko ajan tämän kintereillä. Ensinnäkin diakonilla oli uutuuttaan kiiltelevä maastopyörä, mikä sinänsä oli vähän hassua täällä Gotlannin maaseudulla, eikä Björnin pyörä ollut läheskään yhtä lujaa tekoa. Toiseksi heidän tehtävänsä olivat varsin erilaisia. Jos Björn joutuisi pyöräilemään pitkin pitäjää, hän tekisi sen yksinään, ilman jäkättävää vanhaa ukkoa, jonka olisi pitänyt jäädä eläkkeelle jo kauan sitten.

Toisaalta kirkkoherra oli kyllä ollut oikeassa siinä, että pyörällä kulkemisessa oli yksi huomattava etu autolla ajamiseen nähden. Tuulenväre puhalsi nopeasti pois kaikki ne painavat luottamukselliset asiat, joita Björnille uskottiin kotikäynneillä. Kaikki

se, mitä Björn ei vaitiolovelvollisuuden nimissä saanut paljastaa yhdellekään toiselle ihmiselle, viuhahti hetkessä pois mielestä. Tai melkein kaikki. Jotkut asiat jäivät mieleen. Niistä tuli painolasti, joka jäi surisemaan päähän kuin vihaiset ampiaiset kuvun sisälle.

Hautajaiskeskustelut olivat kaikkein raskaimpia, varsinkin jos ne olivat tällaisia kuin tämä äskeinen. Sielunhoitokeskustelut, joissa Björn sai kuulla ihmiselämän synkimpiä ongelmia, eivät nekään olleet helppoja, juteltiin niissä sitten ihmisten omasta halusta kuolla tai jopa tunnustettiin tappoja. Björn ei milloinkaan tottunut niihin keskusteluihin. Hän oli kolmenkymmenen kahden, pian kolmenkymmenen kolmen, ja hän oli ollut pappina nyt kuusi vuotta. Siitä huolimatta hänen oli vaikea kestää papilta vaadittua ehdotonta vaitiolovelvollisuutta. Mutta eipä ihminen voinut valita pois työtehtäviä, vaikka ne tuntuivat lähestulkoon sietämättömiltä. Tuon tuostakin, kun joku seurakunnan jäsen tuli kertomaan huolistaan, tämä tuli painaneeksi jotain pientä nappia syvällä Björnin sisimmässä, ja sitten kaikki oli taas pilalla. Saatanalliset demonit saivat hänet valtaansa. Joidenkin keskustelujen jälkeen hänen oli pakko lähteä pidemmille pyöräretkille tai vain kotiin, jossa hän kömpi peiton alle ja antoi täristen itkun laantua.

Äiti oli yksi niistä harvoista ihmisistä, joiden kanssa Björn pystyi puhumaan. Äiti oli aina ollut hänen tukenaan. Hän oli koko Björnin varttumisen ajan ollut hänen peruskallionsa. Äiti oli tukenut häntä kirjein ja rahalähetyksin, opiskeluaikana jopa ruoalla. Björn oli äidille ikuisesti kiitollinen: hän ei olisi selviytynyt ilman äitiä. Vapaapäivinä hänellä oli tapana pyöräillä tervehdimään äitiä. Äiti asui seurakunnan alueella, ja juuri hän oli vinkannut Björnille vapaana olevasta papinvirasta. Tätä ennen Björn oli hoitanut virkaa Tukholmassa, mutta häntä ei ollut ollut vaikea

ylipuhua, kun äiti houkutteli häntä takaisin kotiseudulle. Ei edes vaikka se merkitsi sitä, että hän olisi kauempana Pernillasta.

Björn vilkaisi kelloa polkiessaan pappilan suuntaan. Hän eh-tisi kirjoittaa hautajaispuheen pääkohdat ennen lounasta. Hienosäädön hän tekisi huomenna.

Kahvin tuoksu leijaili Björnin nenään, kun hän astui Smissarven seurakunnan toimistoon, joka oli mahdutettu pappilarakennuk-sen päätyyn. Kahvitauko oli oikeastaan loppu, mutta hän voisi sie-maista kupposen seisten ennen kuin aloittaisi työt. Suruperheen luona oli tarjottu laimeinta mahdollista paahtoa.

Raymond oli juuri taittelemassa seurakunnan sanomalehteä kokoon, kun hän astui toimistoon.

”No mutta hei”, Raymond sanoi katse kirkastuen. ”Kotikäynti meni varmaan hyvin?”

Björn värisi nähdessään leveän, valkoisena kiiltelevän hammas-rivin. Raymondilla oli varmaan ne sellaiset hammaslaminatit, joista hän oli lukenut jostakin. Harmaa tukka oli siististi kammattu ja sitaistu niskaan poninhännälle. Raymond oli ruskettunut ja aha-voitunut monen ulkomailla vietetyn vuoden ja varmaankin ulko-ilmaelämän jäljiltä.

”Kuinka niin?” kysyi Björn ottaen samalla kaapista mukin.

Hän täytti sen ja jäi nojaamaan tiskipöytään.

”Sääli sitä perhettä”, Raymond sanoi. ”Vielä nuorin lapsi, ja se ainoa, jonka he olivat ajatelleet ryhtyvän hoitamaan tilaa. Kaksi muuta lähtivät mantereelle kauan sitten ja hankkivat itselleen ihan muunlaiset ammatit.”

”Ehkä hän siksi tekikin sen”, mutisi Björn.

”Mitä sanoit?”

”Ehkä hän siksi päätti riistää elämänsä. Vaatimus tilan jatka-misesta voi todella käydä ylivoimaiseksi.”

Björn hörppäsi kahvinsa ja asetti mukan suoraan tiskikoneeseen. Kirkkoherra oli sanonut, ettei sietänyt minkäänlaista sotkua kahvihuoneessa.

”Niin, mehän emme tiedä siitä mitään”, Raymond vastasi. ”Toivottavasti sait valittua osuvat virret, ja toivotaan että pojan poismenon muistoksi saadaan kauniit sanat. Se on tärkeää, toivottavasti ymmärrät sen.”

Raymond hymyili taas teennäistä hammaslaminaattihymyään. Björn tunsi vihan leimahtavan koko kehonsa läpi.

”Hoida sinä oma työsi, niin minä hoidan omani”, hän vastasi tiukasti kädet nyrkissä.

”Toki, toki”, vastasi Raymond kohottaen toisen kätensä ilmaan. ”Ei kai siitä haittaakaan ole, että tässä jaan vähän elämäkokemustani. Teillä nuorilla on niin kova kiire, ja asiat hoidellaan hätiköiden ja ehkä vähän liian kevytmielisestikin. Mutta minä luotan siihen, että teet pojan viimeisestä matkasta arvokkaan ja juhlallisen.”

Björn tuijotti kollegaansa eikä saanut sanottua enää yhtään mitään. Hän katosi sanaakaan sanomatta työhuoneeseensa ja vajosi tuolilleen. Siellä hän risti kätensä työpöydälle ja keskittyi hengittämään hitaasti ja syvään.